

Dosarul nr. 2ra-379/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Centru (jud. R. Pascari)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. N. Budăi, A. Minciuna, A. Malii)

ÎNCHEIERE

7 aprilie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Dumitru Mardari
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Gheorghe Alexei împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului material și prejudiciului moral

împotriva deciziei din 2 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, admis apelul declarat de Gheorghe Alexei, reprezentat de avocatul Alina Ceban, casată parțial hotărârea din 15 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru și emisă în această parte o hotărâre nouă

constată:

La 30 iulie 2019, Gheorghe Alexei, reprezentat de avocatul Alina Ceban a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Primăria municipiului Chișinău, Consiliul municipal Chișinău și executorul judecătoresc Nicolae Vasian cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului material și prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii a invocat că prin hotărârea din 27 aprilie 2011 a Curții de Apel Chișinău, a fost admisă cererea de chemare în judecată depusă de el împotriva Consiliului municipal Chișinău privind obligarea de a-i atribui spațiu locativ împreună cu membrii familiei sale.

A comunicat că întru executarea hotărârii enunțate, Curtea de Apel Chișinău a eliberat titlul executoriu nr. 3-2178/11 din 27 aprilie 2011, care a fost prezentat

spre executare executorului judecătoresc Nicolae Pașa la 23 iunie 2011, iar ulterior, după ce au trecut 6 ani fără a fi executat, prin încheierea aceluiași executor judecătoresc din 27 aprilie 2017, a fost strămutat titlul executoriu la executorul judecătoresc Nicolae Vasian.

A menționat că până în prezent, hotărârea din 27 aprilie 2011 a Curții de Apel Chișinău nu a fost executată, deoarece Consiliul municipal Chișinău nu dispune de spațiu locativ în vederea executării acesteia.

Totodată, a relatat că împreună cu familia sa, au fost nevoiți să închirieze locuință pentru perioada 1 septembrie 2016 - 1 martie 2019, cât și pentru perioada 2 martie 2019 - 2 februarie 2022, costul chiriei constituind suma de 3 500 de lei/lunar.

Astfel, Serviciul Fiscal de Stat, Direcția deservire fiscală mun. Chișinău prin confirmarea nr. 26/2-0714-1554 din 19 iunie 2017 a confirmat că potrivit registrului de evidență a contractelor de locațiune au fost înregistrate contractele pentru perioada 2011 - 2019 între Inga Popescu, în calitate de locator și Gheorghe Alexei, în calitate de locatar, fiind achitat impozitul pe venit aferent operațiunilor de predare în posesie și/sau folosință a proprietății imobiliare în mărime de 12 670 de lei.

A remarcat că distinct de prejudiciul material pe care l-a suportat și îl suportă în continuare, suportă zilnic și un prejudiciu moral cauzat de suferințele psihice, manifestate prin sentimentele neajutătoare, complexul de inferioritate, de rușine, insatisfacție de lipsirea de posibilitatea de a locui într-un spațiu locativ decent care i se cuvine în baza unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile, pentru munca silnică de ani de zile.

Așadar, a considerat că prin încălcarea dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, i-a fost cauzat un prejudiciu moral ce poate fi evaluat la suma de 30 000 de lei pentru perioada de 25 de luni de neexecutare a hotărârii.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 46, 53 din Constituția RM, Legii nr. 87 din 21 aprilie 2010 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, art. 1422, 1423 Cod civil, art. 28, 96, 166, 167 CPC.

A solicitat admiterea acțiunii, constatarea încălcării art. 6 paragraful 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului, art. 1 al Protocolului 1 din Convenție, exprimat prin încălcarea dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii din 27 aprilie 2011 a Curții de Apel Chișinău, încasarea din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui a prejudiciului material cauzat ca urmare a neexecutării hotărârii judecătorești în sumă de 87 500 de lei pentru perioada 23 iunie 2017 - 23 iulie 2019 cu titlu de cheltuieli pentru închirierea spațiului locativ și a prejudiciului moral în mărime de 30 000 de lei pentru perioada 23 iunie 2017 - 23 iulie 2019 de neexecutare.

Prin hotărârea din 15 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, a fost admisă acțiunea parțial.

A fost constatată încălcarea dreptului lui Gheorghe Alexei la executare în termen rezonabil a hotărârii din 27 aprilie 2011 a Curții de Apel Chișinău.

A fost încasat de la bugetul de stat, gestionat de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Gheorghe Alexei prejudiciul cauzat ca urmare a neexecutării hotărârii din 27 aprilie 2011 a Curții de Apel Chișinău pentru perioada 23 iunie 2017 - 23 iulie 2019, în sumă de 17 000 de lei, inclusiv 14 000 de lei cu titlu de prejudiciu material pentru închirierea spațiului locativ, conform contractelor nr. 632 din 1 septembrie 2016, înregistrat de Direcția deservire fiscală Rîșcani mun. Chișinău la 16 iunie 2017 și nr. 683 din 26 februarie 2019, înregistrat de Direcția deservire fiscală Rîșcani mun. Chișinău la 26 februarie 2019, și 3 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral.

În rest, a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea în partea ce excede suma încasată de 17 000 de lei.

În susținerea soluției emise, prima instanță a constatat că nici în termenul stabilit pentru executarea benevolă și nici ulterior, documentul executoriu emis în baza hotărârii din 27 aprilie 2011 a Curții de Apel Chișinău nu a fost executat de către debitor.

Cu referire la comportamentul autorităților naționale, prima instanță a stabilit că acestea nu au întreprins careva acțiuni concrete și măsuri necesare în vederea executării hotărârii Curții de Apel Chișinău, din care motiv documentul executoriu nr. 3-2178/11 din 27 aprilie 2011 este neexecutat până în prezent, însă, miza pentru creditorul Gheorghe Alexei este evidentă, fiind bazată pe dreptul acestuia la asigurarea cu spațiu locativ.

Astfel, prima instanță a ajuns la concluzia că reclamantului i-a fost încălcat dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii Curții de Apel Chișinău, instanței de judecată nefiindu-i prezentate probe în aspectul că debitorul executării a întreprins măsuri suficiente de înlăturare a încălcărilor admise în procedura de executare a titlului executoriu.

În partea ce ține de cuantumul prejudiciului material, prima instanță a reținut că la dosar alte probe ce ar proba suportarea prejudiciului decât mențiunile din contract, și anume la pct. 4 al contractelor prin care se confirmă achitarea de către reclamant pentru chiria spațiului locativ a câte 7 000 de lei în fiecare contract, ceea ce în sumă constituie 14 000 de lei, ca urmare a acordării în chirie a spațiului locativ în baza acestor contracte.

Cu referire la cuantumul prejudiciului moral pretins de către Gheorghe Alexei în sumă de 30 000 de lei, prima instanță a menționat că acesta este vădit disproporțional și excesiv în raport cu criteriile stabilite la caz, astfel că suma în mărime de 3 000 de lei poate fi considerată ca o compensare ce ar aduce la o satisfacție echitabilă persoanei vătămate, la caz lui Gheorghe Alexei și este una corelativă cu practica judiciară în cazuri similare.

Prin decizia din 2 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, admis apelul declarat de

Gheorghe Alexei, reprezentat de avocatul Alina Ceban, casată parțial hotărârea din 15 noiembrie 2019 a Judecătorei Chișinău sediul Centru, în partea încasării prejudiciului material cauzat ca urmare a neexecutării hotărârii judecătorești și a prejudiciului moral și în această parte adoptată o hotărâre nouă, prin care a fost încasată de la bugetul de stat, gestionat de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Gheorghe Alexei suma de 87 500 de lei cu titlu de prejudiciu material cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii din 27 aprilie 2011 a Curții de Apel Chișinău.

În rest, a fost menținută hotărârea primei instanțe.

Au fost încasate de la bugetul de stat, gestionat de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Gheorghe Alexei cheltuielile de judecată în instanța de apel în mărime de 2 000 de lei.

Întru consolidarea soluției adoptate, instanța de apel a stabilit că din contractul de locațiune din 1 septembrie 2016 încheiat între Inga Popescu, în calitate de locator și Gheorghe Alexei, în calitate de locatar, se atestă că ultimul a închiriat pentru o perioadă de până la 1 martie 2019, un apartament, chiria lunară constituind suma de 3 500 de lei/lunar.

Ulterior, la 26 februarie 2019, între aceleași părți a fost încheiat un nou contract de locațiune a aceluiași apartament, pentru perioada 2 martie 2019 - 2 februarie 2022, costul chiriei lunare fiind de 3 500 de lei.

Instanța de apel a reținut ca fiind întemeiate argumentele apelantului Gheorghe Alexei care a indicat că prima instanță nu a dat o apreciere probei prezentate și anume confirmării nr. 26/2-07/4-1554 din 19 iunie 2017 a Serviciului Fiscal de Stat, Direcția deservire fiscală mun. Chișinău, act ce confirmă incontestabil că plata chiriei a fost achitată integral pentru toată perioada contractuală de către Gheorghe Alexei.

Respectiv, instanța de apel a considerat ca neîntemeiată concluzia primei instanțe care a reținut că la dosar alte probe ce ar proba suportarea prejudiciului decât mențiunile din contract și anume pct. 4, prin care se confirmă achitarea de către Gheorghe Alexei pentru chiria spațiului locativ a câte 7 000 de lei în fiecare contract, ceea ce în sumă constituie 14 000 de lei, ca urmare a acordării în chirie a spațiului locativ în baza acestor contracte.

Or, din conținutul contractelor examinate și anume pct. 4, reținute de prima instanță, reiese că suma de 7 000 de lei a fost achitată cu titlu de plată lunară și arvună, iar în continuare potrivit pct. 2 din contract, Gheorghe Alexei a achitat chiria lunară de 3 500 de lei.

Pe cale de consecință, instanța de apel a considerat întemeiate argumentele apelantului Gheorghe Alexei referitor la temeinicia pretenției privind încasarea prejudiciului material în sumă de 87 500 de lei.

La 13 ianuarie 2021, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 2 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând

admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii ca fiind neîntemeiată.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu actele judecătorești recurate, considerându-le neîntemeiate și pasibile de a fi casate, deoarece instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, eronat a interpretat dreptul material cu privire la repararea prejudiciului material și prejudiciului moral, nu s-a expus asupra tuturor motivelor invocate în cererea de apel depusă de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

La fel, a comunicat că decizia instanței de apel nu a fost comunicată Ministerului Justiție al Republicii Moldova, în acest sens reprezentatul Ministerului s-a adresat cu o cerere către Judecătoria Chișinău sediul Centru pentru a face cunoștință cu decizia din 2 iulie 2020 Curtea de Apel Chișinău (fapt confirmat prin cererea anexată la dosar, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a făcut cunoștință cu decizia motivată la data de 4 ianuarie 2021).

La 1 februarie 2021, în adresa lui Gheorghe Alexei, Consiliului municipal Chișinău și executorului judecătoresc Nicolae Vasian a fost expediată copia cererii de recurs depusă de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f. d. 162), fiind recepționată de către Gheorghe Alexei și Consiliul municipal Chișinău la 8 februarie 2021 și de către executorul judecătoresc Nicolae Vasian la 12 februarie 2021, ceea ce se atestă prin avizele de recepție anexate la actele cauzei (f. d. 163-165).

La 3 martie 2021, Gheorghe Alexei a depus referință la recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, solicitând declararea recursului ca fiind inadmisibil.

Până la data stabilită pentru examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului, în adresa Curții Supreme de Justiție nu a parvenit referința prin care Consiliul municipal Chișinău și executorul judecătoresc Nicolae Vasian să-și expună poziția față de temeiurile recursului.

Examinând argumentele recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova inadmisibil din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 433 lit. b) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434 CPC.

Conform art. 434 CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

La caz, prin prisma normei enunțate, se constată că recursul de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova împotriva deciziei din 2 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău a fost depus la data de 13 ianuarie 2021, prin urmare cu depășirea excesivă a termenului de 2 luni, care este unul de decădere și nu poate fi restabilit.

Astfel, după cum denotă actele cauzei, decizia Curții de Apel Chișinău, contestată cu recurs de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, a fost pronunțată la data de 2 iulie 2020, în prezența reprezentantului Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Constantin Cachița, fapt ce se confirmă prin procesul-verbal al ședinței de judecată din 2 iulie 2020, anexat la materialele dosarului (f. d. 125).

Contrar susținerilor recurentului, la caz se constată că la data de 23 iulie 2020, decizia din 2 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, atacată cu recurs, a fost publicată pe pagina web a Curții de Apel Chișinău, iar la data de 6 august 2020, copia deciziei integrale din 2 iulie 2020, a fost expediată la adresa electronică a reprezentantului Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Daniel Pantea, care a semnat atât cererea de apel, cât și cererea de recurs – pantea@justice.gov.md, fapt ce se confirmă prin extrasul din poșta electronică, anexat la materialele dosarului (f. d. 144).

Față de acest aspect, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că confirmarea expedierii și recepționării documentului către partea interesată se atestă prin extrasul eliberat de către operatorul poștei electronice.

În mod special, înscrisul dat conține: datele de identificare a poștei electronice a expeditorului și a destinatarului, data calendaristică, anul, ora expedierii, precum și atașamentul cu actul judecătoresc.

Cu titlu de excepție, în caz de eroare tehnică sau neexpediere a actului pe poșta electronică, extrasul menționat va cuprinde informații cu privire la aceste inexactități, cu alte cuvinte, expeditorul va primi un mesaj separat de la „Mail delivery system” sau extrasul dedus analizei va cuprinde mesajul de la „Mail delivery system” conform căruia operatorul poștal va explica cauzele care au stat la baza returnării mesajului către expeditor. De regulă, acesta este informat că transmiterea mesajului nu a fost posibilă, deoarece adresa nu a fost găsită sau ea nu poate primi e-mailuri.

La caz, însă, astfel de mențiuni de eroare tehnică, odată cu expedierea actului judecătoresc la adresa electronică a reprezentantului Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Daniel Pantea, lipsesc.

Așadar, acțiunile instanței de apel cu privire la expedierea deciziei din 42 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, se încadrează pe deplin în rigorile prevăzute la art. 100 alin. (1) și 105 alin. (1¹) CPC.

Prin urmare, având în vedere că actul trimis destinatarului prin poșta electronică se consideră recepționat în ziua expedierii, termenul de declarare a recursului a început să curgă din data de 7 august 2020, ziua imediat următoare datei comunicării deciziei contestate, ca urmare ultima zi de depunere a cererii de recurs fiind 7 octombrie 2020.

Cu toate acestea cererea de recurs împotriva deciziei instanței de apel a fost depusă la Curtea Supremă de Justiție de către recurentul Ministerul Justiției al Republicii Moldova la data de 13 ianuarie 2021, prin urmare cu omiterea termenului de 2 luni, prevăzut la art. 434 alin. (1) CPC.

Ca consecință, termenul de 2 luni de declarare a recursului, care conform alin. (2) art. 434 CPC, este unul de decădere și nu poate fi restabilit, urma a fi respectat întocmai de către recurentul Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că dreptul la un proces echitabil, care este garantat de art. 6 § 1 din Convenție, trebuie interpretat în lumina preambulului Convenției, care exprimă preeminența dreptului, unul din elementele fundamentale ale căreia este principiul securității raporturilor juridice care stabilește, între altele, că soluția definitivă a instanței de judecată nu trebuie pusă în discuție.

Or, admiterea unui recurs tardiv, ar încălca principiul securității juridice, în situația în care marja de apreciere a termenului de depunere a unui recurs nu este nelimitată.

În acest context, instanța de recurs reține că recurentul Ministerul Justiției al Republicii Moldova în recursul său, invocând că decizia motivată a instanței de apel a fost recepționată la data de 4 ianuarie 2021, odată cu solicitarea reprezentantului Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Daniel Pantea, prin cererea din 4 ianuarie 2021, depusă la Judecătoria Chișinău sediul Centru, de a face cunoștință cu decizia motivată din 2 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, nu a explicat ce l-a împiedicat să afle mai devreme despre decizia Curții de Apel.

Ca consecință, instanța de recurs consideră că recursul depus de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova după o perioadă exagerată de timp și în absența oricărei explicații plauzibile cu privire la motivul pentru care nu a putut să depună recursul în termen, a sfidat un întreg proces judiciar.

La acest segment se va reitera că o astfel de constatare este compatibilă și cu respectarea standardelor inserate în Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată, chiar și cu o singură zi, a termenului pentru exercitarea recursului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise în instanțele de fond și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice.

În susținerea opiniei enunțate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție invocă și hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în speța Ponomaryov contra Ucrainei din 3 aprilie 2008, definitivă din 29 septembrie 2008, unde se notează că, deși în speță nu era vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși, reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o soluție care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că recurentul a depus cererea de recurs cu omiterea evidentă a termenului de declarare a recursului, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții

Supreme de Justiție ajunge la concluzia că în temeiul art. 433 lit. b) CPC, recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova urmează a fi considerat ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 269 - 270, art. 431 alin. (1) și (2), art. 433 lit. b), art. 440 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Dumitru Mardari

Mariana Pitic